

HUMANITA 6/2011

Plus

Nevyliečiteľné ochorenie HIV/AIDS sa týka každého

1. december, Svetový deň boja proti HIV/AIDS

Fakty o HIV/AIDS

Prvého decembra tohto roku si celý svet, aj obyvatelia Slovenska už po dvadsiaty tretí raz pripomenuli Svetový deň boja proti HIV/AIDS. V tento deň sa každoročne uskutočňujú podujatia pre širokú verejnosť, ako aj aktivity odborníkov zamerané na informovanie ľudí o tomto ochorení, predovšetkým o možnostiach jeho prevencie. V súvislosti so Svetovým dňom boja proti HIV/AIDS Svetová zdravotnícka organizácia uverejnila týchto desať základných faktov o HIV/AIDS:

1. HIV (vírus ľudskej imunodeficiencie) napáda bunky imunitného systému, pritom ničí a poškodzuje ich funkcie. Infekcia týmto vírusom vedie k postupnej likvidácii imunitného systému. AIDS (syndróm získanej imunodeficiencie) je pokročilým štádiom HIV infekcie, pri ktorom dochádza k rozvoju klinických príznakov ochorenia. S AIDS sa spája prítomnosť viacerých oportúnnych infekcií a niektorých typov rakoviny.
2. HIV sa môže prenášať prostredníctvom nechráneného pohlavného styku (vaginálneho alebo orálneho), orálnym sexom s infikovanou osobou, transfúziou kontaminovanej krvi alebo zdieľaním kontaminovaných ihliel, striekačiek alebo inými ostrými nástrojmi. K prenosu nákazy môže takisto dôjsť medzi matkou a jej dieťaťom v priebehu tehotenstva, pôrodu alebo dojčenia.
3. Vo svete žije s HIV/AIDS viac ako 33 miliónov ľudí. Veľká väčšina z nich žije v krajinách s nízkym a stredným príjmom. Asi 2,7 milióna ľudí bolo novoinfikovaných vírusom v roku 2007.
4. HIV/AIDS je jedným z popredných smrteľných infekčných ochorení. Odhaduje sa, že táto infekcia si už vyžiadala viac ako 25 miliónov ľudských životov. Približne 2 milióny ľudí zomierajú každoročne.
5. Kombinovaná antiretrovírusová terapia (ART) zamedzuje množeniu vírusu HIV v tele. Ak je reprodukcia vírusu HIV zastavená, potom sú bunky imunitného systému schopné žiť dlhšie. Infikovaný je tak lepšie chránený pred ďalšími infekciami.
6. V krajinách s nízkym a stredným príjmom mali v roku 2008 k antiretrovírusovej terapii prístup len približne 4 milióny HIV pozitívnych ľudí. V porovnaní s rokom 2007 je to nárast o 36 % a zároveň desaťnásobný nárast za posledných päť rokov. Napriek tomuto nárastu, je to stále nízke číslo (k antiretrovírusovej terapii malo vo svete prístup len 42 % z celkového odhadovaného počtu 9,5 milióna osôb, ktoré túto terapiu potrebujú).
7. Podľa údajov za rok 2007, žilo vo svete viac ako 2 milióny detí s HIV/AIDS. Väčšina detí žilo v Subsaharskej Afrike a boli nakazené od ich HIV - pozitívnych matiek počas tehotenstva, pri pôrode alebo dojčení. Odhaduje sa, že 1 000 detí sa novo infikuje vírusom HIV každý deň. Zvyšuje sa aj počet detí, ktoré majú prístup k antiretrovírusovej terapii (v roku 2005 to bolo 75 000 detí, v roku 2008 už 276 000).
8. Prenosu vírusu HIV z matky na dieťa je možné takmer úplne zabrániť. Táto intervencia je mimoriadne dôležitá hlavne v krajinách s nízkym a stredným príjmom, v ktorých je tento mechanizmus prenosu jedným z dominantných. Aj v tomto smere bol už dosiahnutý pokrok. V roku 2008 už dostalo antiretrovírusovú terapiu, s cieľom zamedziť prenosu vírusu HIV z matky na dieťa, 45 % HIV pozitívnych tehotných žien. V roku 2004 to bolo len 10 %.
9. V roku 2007 bolo viac ako 450 000 úmrtí na tuberkulózu zaznamenaných u HIV pozitívnych osôb. To je takmer štvrtina z odhadovaných 2 miliónov úmrtí na HIV v uvedenom roku. Väčšina ľudí, ktorí žijú s HIV a majú zároveň tuberkulózu žije v Subsaharskej Afrike (asi 80 % prípadov z celého sveta).
10. Niektoré kľúčové spôsoby, ako zabrániť prenosu vírusu HIV:
 - zdravé a bezpečné sexuálne správanie (používanie prezervatívov),
 - testovanie a liečba sexuálne prenosných ochorení, vrátane HIV,
 - vyhnúť sa injekčnej aplikácii drog, v prípade aplikácie vždy použiť nové jednorazové ihly a striekačky,
 - zabezpečiť, aby krv alebo krvné deriváty boli pred použitím testované na HIV.

V Slovenskej republike bola od roku 1985 do 30. 9. 2009 infekcia HIV diagnostikovaná u 309 občanov Slovenskej republiky a rezidentov. Z tohto počtu bolo 258 mužov a 51 žien. V roku 2009 bolo zaznamenaných 36 nových prípadov (33 mužov a 3 ženy). Došlo k rozvoju klinických príznakov AIDS u 55 prípadov (v roku 2009 u štyroch prípadov). Zaznamenaných bolo spolu 35 úmrtí na AIDS, z toho dve osoby zomreli v roku 2009. Najvyššia kumulatívna incidencia HIV infekcie bola v Bratislavskom kraji (228 na 100 000 obyvateľov). V závislosti od spôsobu prenosu vírusom

HIV sa nakazilo 188 homosexuálnym stykom, 81 heterosexuálnym stykom, 8 injekčnou aplikáciou drog, v jednom prípade po transfúzii krvi a v ostatných prípadoch nebol mechanizmus prenosu určený. Zatiaľ nebol potvrdený prípad prenosu infekcie z matky na dieťa, hoci boli zaznamenané prípady, keď rodili matky s HIV. V sledovaných rokoch bol zaznamenaný každoročný nárast počtu prípadov HIV infekcie. Na Slovensku bola HIV infekcia od roku 1986 diagnostikovaná 110 cudzincom, z toho 7 prípadov bolo diagnostikovaných v roku 2009.

Údaje o výskyte HIV/AIDS v Slovenskej republike spracováva Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Bratislave.

Sledovanie a kontrola HIV/AIDS bola v Slovenskej republike zavedená už v roku 1985. Vyšetrovanie prítomnosti protilátok proti HIV je bežnou súčasťou vyšetrení, napríklad, u darcov krvi či osôb pred transplantáciou orgánov. Osobitú pozornosť si zasluhuje anonymné testovanie, ktoré je na vybraných pracoviskách v Slovenskej republike dostupné každému človeku.

Dňa 16. 9. 2009 bol uznesením vlády SR 641/2009 č. 26135 na rokovaní vlády Slovenskej republiky **Národný program prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2009 – 2012**. Národný program je uverejnený vo vestníku Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 30. 10. 2009 čiastka 51.

Národný program nadväzuje na predchádzajúce aktivity boja s HIV/AIDS v Slovenskej republike zohľadňujúc odporúčania WHO a UNAIDS. Jeho základným cieľom je obmedzovať šírenie vírusu HIV v Slovenskej republike a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Ciele národného programu sú:

- znížiť riziko vzniku a šírenia HIV infekcie (prevencia sexuálneho prenosu HIV, prevencia prenosu HIV krvou a prevencia vertikálneho prenosu infekcie HIV),
- znížiť nežiaduce následky, osobný a sociálny dopad HIV infekcie na jednotlivcov a spoločnosť (zabezpečiť adekvátnu zdravotnú a sociálnu starostlivosť a podporovať akcie a aktivity smerujúce ku zníženiu sociálnych a ekonomických dopadov infekcie HIV/AIDS na spoločnosť).

Program sa zameriava na celú populáciu, s dôrazom na rizikové skupiny – skupiny ľudí vo vyššom riziku získania infekcie HIV (napríklad, na mužov majúci sex s mužmi, osoby poskytujúce platené sexuálne služby, injekčných užívateľov drog) a osoby v rizikových situáciách (osoby cestujúce do oblastí s vysokým výskytom HIV/AIDS, osoby v nápravných zariadeniach, osoby vo vyššom riziku z profesionálnych alebo zdravotných dôvodov a podobne).

Aktivity na zabezpečenie jednotlivých úloh národného programu sú rozdelené do troch častí:

- preventívne aktivity (napr. kampane prevencie HIV/AIDS, edukačné programy zamerané na mládež, napríklad: „Hrou proti AIDS“, kampane k Svetovému dňu boja proti AIDS, prevencia u obyvateľov rómskej národnosti, zdravotná výchova určená pre mužov majúci sex s mužmi, zdravotná prevencia sexuálne prenosných infekcií a HIV/AIDS u osôb poskytujúcich platené sexuálne služby a u injekčných užívateľov drog, prevencia v zariadeniach väzenskej služby)
- testovanie, poradenstvo a sledovanie (napr. laboratórna diagnostika HIV, zber epidemiologických údajov, štúdie v skupinách ľudí s rizikovým správaním sa, vyšetrovanie anti-HIV protilátok rizikovo sa správajúcich osôb, vyšetrovanie udaných kontaktov ľudí s HIV, vydávanie medzinárodného certifikátu o výsledku vyšetrenia anti-HIV občanom Slovenskej republiky pred cestou do štátov vyžadujúcich toto vyšetrenie)
- liečba a starostlivosť o osoby s HIV/AIDS (napríklad, liečba ľudí žijúcich s HIV, ľudí žijúcich s AIDS, vrátane sledovania matiek žijúcich s HIV a ich detí, sledovanie koinfekcií, presadzovanie zásad dostupnosti a bezplatnosti liečby osôb s HIV/AIDS).

Plnenie úloh národného programu zabezpečujú členovia **Národnej komisie pre prevenciu HIV/AIDS zodpovední za určené rezorty (Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a Ministerstvo obrany Slovenskej republiky). Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky je zodpovedný za koordináciu plnenia úloh a aktivít jednotlivých rezortov a iných organizácií zastúpených v Národnej komisii pre prevenciu HIV/AIDS v Slovenskej republike**, vyplývajúcich z národného programu. Financovanie jednotlivých aktivít národného programu je plne v kompetencii zodpovedných rezortov.

Napriek tomu, že Slovenská republika zatiaľ stále patrí medzi krajiny s relatívne nízkym počtom osôb s HIV/AIDS a infekcia HIV/AIDS tu ešte nenadobudla alarmujúce rozmery, je nevyhnutné pokračovať v účinnej prevencii tohto ochorenia.

RNDr. MUDr. Ján Mikas
Mgr. Alexandra Žampachová
Úrad verejného zdravotníctva SR

Čo je Vírus HIV

HIV (Human Immunodeficiency Virus) – vírus ľudskej imunitnej nedostatočnosti

Pôvodca ochorenia AIDS je RNA vírus, ktorý patrí do čeľade Retroviridae, podčeľade Lentivirinae. Pre tieto vírusy je charakteristické, že pomocou enzýmu reverznej transkriptázy sú schopné prepísať vírusovú RNA do formy DNA a v tejto podobe provírusovej DNA sa naviazať do genómu ľudskej bunky. Po infekcii sa provírusová DNA nedá pri súčasnej terapii z genómu

napadnutej ľudskej bunky eliminovať, preto je infekcia HIV zatiaľ nevyliciteľná.

Dve formy vírusu HIV

Existujú 2 typy vírusu HIV: HIV-1 a HIV-2, v rámci ktorých je známych už 11 subtypov HIV-1 a 7 subtypov HIV-2.

HIV-1 sa vyskytuje najmä v Amerike, západnej Európe,

ale tiež v Ázii, kým HIV-2 najmä v subsaharskej Afrike, ale „vďaka“ mobilite obyvateľstva sú už obidva vírusy rozšírené na celom svete. Genetická výbava týchto dvoch typov vírusov vykazuje približne 60 percentnú homológiu. Obidva vírusy podobným spôsobom poškodzujú imunitný systém, infekcia HIV-1 však rýchlejšie progreduje do štádia AIDS než infekcia HIV-2.

Štruktúra retrovírusu HIV

Genetický materiál vírusu HIV predstavujú 2 vlákna RNA rovnakej polarita. Obklopuje ich bielkovinový plášť, tzv. dreň vírusu. Vnútri pláštia sa nachádzajú enzýmy, ktoré vírus potrebuje pri svojom životnom cykle. Ide najmä o reverznú transkriptázu, ktorá prepisuje genetickú informáciu z formy RNA do formy DNA. Ďalším enzýmom je enzým integráza, pomocou ktorého sa provírusová DNA integruje do genómu hostiteľskej bunky.

Plášť má tvar pripomínajúci kužeľ. Dreň obklopuje dvojitý obal. Vnútorňú časť obalu tvorí bielkovina, na ktorú zvonka nalieha lipidová dvojvrstva čiastočne obsahujúca aj proteíny hostiteľskej bunky, napríklad, antigény hlavného histokompatibilného komplexu. Pochádzajú z cytoplazmatickej membrány bunky, cez ktorú sa zrelá novovytvorená častica vírusu uvoľňuje do okolia. Táto častica má vzhľad guľovitého dvojstenu so 72 vonkajšími útvarmi, ktoré pripomínajú hlavičky špendlíkov zapichnutých do obalu vírusu. Guľatá hlavička predstavuje glykoproteín s relatívne

vyššou molekulovou hmotnosťou, ktorý je spojený s ďalším glykoproteínom. Tieto dve glykoproteínové látky sú najdôležitejšie pri infekcii bunky, pri poškodení hostiteľskej bunky a ako antigény, proti ktorým je namierená imunitná odpoveď infikovaného organizmu.

Genetická informácia HIV

Genóm obsahuje 3 štruktúrne gény. HIV je unikátny tým, že jeho genóm obsahuje ešte ďalších 6 génov, ktoré nekódujú štruktúrne proteíny, ale vykonávajú výhradne regulačné funkcie. Genóm ľudskej bunky je približne 100-tisíc krát väčší ako genóm HIV, regulačné mechanizmy vírusu HIV sú však natoľko efektívne, že dokážu presmerovať syntetický aparát infikovanej bunky tak, že rozmnožuje „votrelca“ a navodzuje aj chorobné zmeny v bunke spôsobujúce jej uhynutie.

Cesty prenosu HIV:

- sexuálna (pohlavná),
- krvná,
- z matky na novorodenca.

HIV sa neprenáša:

- bežným kontaktom s infikovaným človekom, napríklad, podávaním rúk, bývaním v spoločnej domácnosti,
- uštipnutím bodavým hmyzom (komáre, kliešte a pod.),
- vzduchom ani vodou.

Ilustračná snímka.

Čo je infekcia HIV/AIDS

(Acquired Immunodeficiency Syndrome) – získaný syndróm imunitnej nedostatočnosti – infekčná choroba ľudí vyvolaná vírusom

Získaný syndróm imunitnej nedostatočnosti, je posledné štádium infekcie HIV charakterizované súborom symptómov autoimunitných, nervových, kožných, onkologických ochorení, ako aj oportúnnych infekcií spôsobených baktériovými, vírusovými a mykotickými infekciami.

Infekcia HIV sa šíri epidemicky a je zapríčinená vírusom ľudského imunodeficitu HIV (vírus ľudskej imunitnej nedostatočnosti). Hostiteľskými bunkami vírusu sú predovšetkým pomocné T lymfocyty. Vírus sa vyskytuje v periférnej krvi, v lymfatických uzlinách, v ejakuláte, cervikálnom sekréte

(sekrétne krčka maternice), kostnej dreni a mozgovom tkanive chorých osôb, v materskom mlieku u žien po pôrode prípadne v stopových množstvách v slzách a slinách.

Prvé príznaky infekcie HIV/AIDS sa môžu, aj nemusia objaviť 2-3 týždne po infekcii. Toto začiatkové štádium primárnej infekcie pripomína chrípkový stav a počas neho a následne po ňom sa tvoria HIV protilátky (asymptomatická infekcia). Prejavuje sa zväčšenými lymfatickými uzlinami, malátnosťou, chudnutím. Po ňom nasleduje asymptomatické obdobie trvajúce 6-10-12 rokov, kedy sa vírus pomaly množí, oslabuje imunitný systém, ale pacient sa cíti klinicky zdravý. Ide o štádium asymptomatického HIV-nosičstva. Medzi infikovaním vírusom HIV a vypuknutím choroby AIDS u neliečených pacientov môže uplynúť až 6-10, u niektorých pacientov až 12 rokov. Chorobe AIDS predchádza štádium ARC prejavujúce sa perzistujúcou lymphadenopathiou (pretrvávajúce ochorenie lymfatických uzlín), pripája sa výrazné a rýchle zníženie telesnej hmotnosti, únava, horúčka, hnačky, potenie v noci, orálna kandidóza (ochorenie sliznice úst spôsobené kvasinkami). Pri vyšetrení krvi sa zisťuje lymfopénia (zníženie počtu lymfocytov), leukopénia (zníženie počtu bielych krviniek - leukocytov), trombocytopenia (zníženie počtu krvných

doštičiek - trombocytov), výrazne zvýšená sedimentácia červenej krvi - erytrocytov, anémia (zníženie počtu erytrocytov) a postupný pokles HIV protilátok. Infikovaní jedinci majú zníženú odolnosť proti bežným (oportúnnym) infekciám.

Toto štádium predchádza plne rozvinutému klinickému obrazu AIDS. V štádiu AIDS sa u chorých prejavujú rozličné infekcie kože (dermatózy) a infekcie vnútorných orgánov, často zapríčinené príležitostne patogénnymi (choroboplodnými) mikroorganizmami. Často sa vyskytujú zhubné nádory (lymfómy, karcinómy) kože a nádory vnútorných orgánov, aj autoimunitné a neurologické choroby.

Terapia (liečba): Základom liečby sú antiretrovírusové preparáty (v súčasnosti 6 tried liekov), ktoré brzdia množenie vírusu HIV na rôznych stupňoch jeho replikácie v bunke, čím umožňujú postupnú regeneráciu oslabeného imunitného systému, predlžujú a skvalitňujú život pacienta a zlepšujú prognózu ochorenia. Pridružené infekcie a symptómy sa liečia v rámci doplnkovej terapie príslušnými liekmi.

Infekcia HIV/AIDS je v súčasnosti liečiteľná, ale stále nevyliciteľné ochorenie.

Včasná liečba infekcie HIV pomáha znížiť úmrtnosť na AIDS

Podľa informácií Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) - z roku 2009 dostalo život zachraňujúcu liečbu HIV približne 5,2 milióna ľudí a z nich 1,2 milióna ľudí začalo s liečbou práve v roku 2009. Osemnásť Medzinárodná konferencia o AIDS, ktorá sa konala 18. - 23. júla 2010 vo Viedni, sa okrem iného venovala problematike včasnosti liečby infekcie HIV. S touto liečbou treba začať skôr, než človeka s infekciou HIV postihne nejaké iné ochorenie vzniknuté z dôvodu oslabenej imunity.

„Včasná poskytnutie liečby dáva možnosť, aby ľudia s HIV žili zdravšie a dlhšie“, povedal **Dr. Gottfried Hirnschall**, riaditeľ pre HIV/AIDS v Svetovej zdravotníckej organizácii. Podľa odha-

dov uskutočnených na základe epidemiologického modelovania možno tvrdiť, že ak budú v praxi dôsledne uplatňované odporúčania WHO pre skorú liečbu, môže klesnúť úmrtnosť na HIV/AIDS o 20 percent počas obdobia rokov 2010 - 2015.

Od roku 2003, kedy sa začala uskutočňovať iniciatíva „3x5“, ktorá mala cieľ zabezpečiť liečbu pre tri milióny ľudí žijúcich v krajinách so stredným a nízkym príjmom do konca roka 2005, vzrástol počet ľudí, ktorí dostali antiretrovírusovú liečbu, dvadnásťnásobne. Financie potrebné na liečbu v roku 2010 predstavujú, podľa UNAIDS, približne 9 miliárd USD.

Viac informácií možno nájsť na: www.who.int/hiv.

Zo Správy o plnení Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2009 – 2012 v roku 2010

Prevencia HIV/AIDS v SR

Slovenská republika má dlhú tradíciu v prevencii HIV/AIDS. Už v roku 1988 bol prijatý prvý Program prevencie HIV/AIDS a v roku 1994 bol prijatý prvý Komplexný program prevencie nákazy vírusom HIV/AIDS. Dňa 15. októbra 1994 Ministerstvo zdravotníctva SR zriadilo Národné referenčné centrum pre prevenciu HIV/AIDS. V júli 1996 bola zriadená národná komisia ako koncepčný a riadiaci orgán komplexnej prevencie HIV/AIDS v SR. Dňa 1. decembra 2003 bol vo vestníku Ministerstva zdravotníctva SR publikovaný prvý Národný program prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2004 – 2007.

Základným cieľom tohto národného programu je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmierňovať dosahy nákazy HIV a AIDS. Všetky aktivity národného programu sú v súlade s cieľmi

UNAIDS, založené na princípe ochrany ľudských práv, vedeckých poznatkov, rešpektovania národnej koordinácie a zmysluplného zapojenia sa občianskej spoločnosti a mimovládnych spoločností v oblasti boja proti HIV/AIDS. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva.

Prevencia HIV/AIDS v SR je zameraná najmä na zníženie rizika vzniku a šírenia HIV infekcie (prevenciu sexuálneho prenosu HIV, prevenciu prenosu HIV krvou, prevenciu vertikálneho prenosu infekcie HIV) a na zníženie nežiaducich následkov na jednotlivcov a spoločnosť (zabezpečenie adekvátnej zdravotnej a sociálnej starostlivosti, podpora podujatí a aktivít smerujúcich ku zníženiu sociálnych a ekonomických dosahov infekcie HIV/AIDS na spoločnosť).

Na šírení zdravotnej prevencie sa v boji proti HIV/AIDS podieľa veľa organizácií a medzi nimi je aj SČK. Na obrázku sú členovia Mládeže SČK počas Sviečkového pochodu 1. decembra.

Správa tiež uvádza, že: „Pri uplatňovaní preventívnych aktivít je nevyhnutná spolupráca jednotlivých ministerstiev a mimovládnych organizácií v rámci programov prevencie, vzájomnej informovanosti o aktivitách, príprave a pripomienkovaní výučbových a propagačných materiálov a účasti v pracovných skupinách na uskutočňovaní projektov. Cieľom tejto spolupráce má byť jednotnosť v prezentovaní a podávaní informácií verejnosti so zárukou vzájomného rešpektu jednotlivých skupín obyvateľstva. Aktivity národného programu sú zamerané na prevenciu, testovanie, poradenstvo, sledovanie a liečbu HIV/AIDS.

Na realizácii plnenia preventívnych aktivít participovalo Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo školstva SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo spravodlivosti SR – Zbor väzenskej a justičnej stráže, Sekretariát splnomocnenca vlády pre riešenie problémov rómskej menšiny, Úrad verejného zdravotníctva SR, regionálne úrady verejného zdravotníctva, Národné referenčné centrum (NRC) pre prevenciu HIV/AIDS, Centrum pre liečbu drogových závislostí, mimovládne organizácie a Slovenský Červený kríž.

Zdroj: ÚVZ SR
Snímka: (mš)

Národný program prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2009 – 2012

Úvod

Pandémia HIV/AIDS je ľudskou, sociálnou a ekonomickou katastrofou, s ďalekosiahlymi dosahmi na jednotlivcov, spoločnosti a krajiny na celom svete. Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda SR“) považuje zdravotníctvo za jednu z priorít. Vláda SR považuje zdravie, rovnosť v poskytovaní zdravotnej starostlivosti a dostupnosť zdravotnej starostlivosti za základné práva každého občana pre plnohodnotný a zmysluplný život. Zachovanie a zlepšovanie zdravia je najlepšou investíciou pre silnú ekonomiku a spokojnú spoločnosť. Vláda SR presadí zvýšenie významu verejného zdravotníctva pre zachovanie zdravia občanov.

Národný program prevencie HIV/AIDS (ďalej len „NPP HIV/AIDS“) v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR nadväzuje na predchádzajúce aktivity v boji proti HIV/AIDS v Slovenskej republike a zohľadňuje odporúčania Svetovej zdravotníckej organizácie a UNAIDS (Joint United Nations Programme on HIV/AIDS). **Základným cieľom NPP HIV/AIDS zostáva obmedzovať šírenie vírusu HIV v Slovenskej republike a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka.** Všetky aktivity musia byť v súlade s cieľmi UNAIDS, založené na princípe ochrany ľudských práv, vedeckých poznatkov, rešpektovať národnú koordináciu a zmysluplné zapojenie občianskej spoločnosti a mimovládnych spoločností v oblasti boja proti HIV/AIDS.

0 činnosti a zameraní Národného referenčného centra v Bratislave

Národné referenčné centrum (NRC) poskytuje bezplatné vyšetrenia krvi (vrátane anonymného) ľuďom, ktorí o toto vyšetrenie požiadajú, ďalej poskytuje základnú diagnostiku infekcie HIV pre potreby ambulancie NRC. Prostredníctvom telefonickkej Linky dôvery a elektronickej komunikácie odpovedá na otázky občanov, ktoré sa týkajú najmä pred- a po-testového poradenstva o infekcii HIV.

Ďalej vykonáva aj confirmácie HIV-reaktívnych vzoriek pre potreby terénnych laboratórií s celoslovenskou pôsobnosťou, vykonáva diagnostiku primárnej infekcie HIV (možnej profesionálnej infekcie a podobne), vykonáva tiež diagnostiku novorodencov HIV-infikovaných matiek, sleduje laboratórne prognostické markery HIV-infikovaných pacientov (vyšetrovanie vírusovej záťaže, počtov CD4/CD8 lymfocytov

a podobne), spolupracuje so Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) a ďalšími medzinárodnými organizáciami, spolupracuje s vládnymi a mimovládnymi organizáciami v prevencii HIV/AIDS v Slovenskej republike a školí dobrovoľníkov mimovládnych organizácií, zbiera epidemiologické údaje o infekcii HIV/AIDS v SR, vypracováva štúdie surveillancie infekcie HIV/AIDS vo vybraných skupinách ľudí s rizikovým správaním, vykonáva aj vedecko-výskumnú činnosť (formou účasti na národných a medzinárodných projektoch), podieľa sa na pedagogickej činnosti (účastou na dennom štúdiu a predatestačnom doškolovaní na stredných školách a vysokých školách, ako aj odbornom vedení diplomových prác a podobne) a metodicky vedie terénne laboratória v oblasti diagnostiky infekcie HIV.

Národné referenčné centrum pre prevenciu HIV/AIDS sídli na Limbovej 14 v Bratislave. **Vyšetrenia z preventívnych dôvodov a odbery krvi uskutočňuje NRC v pondelok a stredu: 9.30–11.00 hodiny. Vyšetrenia sú urobené do 7 dní od dňa odberu.**

Výsledky vyšetrení treba prevziať osobne v stanovenom čase. Vyšetrenia na certifikáty pre výjazdy do zahraničia hradia žiadatelia.

Linka dôvery HIV/AIDS je: 02 59 370144.

Červené stužky, symbol boja proti chorobe AIDS

Červená stužka vznikla v New Yorku v roku 1991. Vytvorili ju umelci z „Vizuálneho AIDS klubu“ (originál názov Visual AIDS Artists Caucus), v rámci aktivity nazvanej „Projekt Červenej stužky“. Umelci sa pôvodne pri vzniku tohto projektu inšpirovali žltou páskou, ktorou si Američania uctievali amerických vojakov, ktorí slúžili v Perzskom zálive. Červená farba bola zvolená pre svoje spojenie s krvou a ako symbol vášne.

Autori projektu „Červené stužky“ zostali ako jednotlivci v anonymite. (Neexistuje žiadny zoznam autorov. Autorstvo za vznik symbolu červenej stužky patrí Projektu Červená stužka. Aj vďaka tomu si nikto nikdy nenárokoval autorské práva. Znak červenej stužky sa kopíruje zadarmo a nikto ani jednotlivci ani organizácie nemajú z použitia červenej stužky zisk).

Červená stužka znamená predovšetkým **STAROSTLIVOSŤ a ZÁUJEM**. Červenú stužku nosí čoraz viac a viac ľudí, aby prejavili svoj záujem o tých, ktorí žijú s HIV, o tých, ktorí sú chorí na AIDS, o tých, ktorí na túto chorobu zomreli. Zároveň tým prejavujú záujem aj o tých, ktorí sa starajú a pomáhajú priamo ovplyvňovať zamedzenie šírenia a dosah HIV a AIDS na ľudské životy.

Červená stužka znamená aj **NÁDEJ**. Je symbolom nádeje, že hľadanie vakcíny a hľadanie liečby na zastavenie utrpenia sú a budú úspešné a že zlepšia kvalitu života ľudí žijúcich s vírusom HIV.

Červená stužka znamená aj **PODPORU**. Symbolizuje podporu tým, ktorí žijú s HIV. Červená stužka je symbolom podpory i ďalšieho vzdelávania tých, ktorí nie sú infikovaní vírusom HIV. Vyjadruje podporu maximálneho úsilia o nájdenie účinnej liečby, liekov alebo očkovacích látok, ktoré môžu zamedziť šírenie infekcie HIV. Na neposlednom mieste je podporou tým, ktorí prišli o priateľov, členov rodiny, blízkych a milovaných v dôsledku AIDS.

Červené stužky sú užitočným symbolom v dlhom období. Červená stužka sa spája so slovami a skutkami, ktoré dokážu skutočne niečo zmeniť k lepšiemu. Aj tohto roku boli červené stužky vidieť aj na Slovensku, najmä počas rovnomennej kampane, ktorá vyvrcholila 1. decembra 2011. Kampaň „Červené stužky“ sa uskutočnila pod záštitou **MUDr. Dariny Sedlákovej, MPH**, riaditeľky Kancelárie WHO na Slovensku a s podporou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (v rámci rozvojového projektu „Zdravie v školách“ 2011), Krajského školského úradu v Žiline a mesta Žiliny. Odbornú garanciou kampane poskytli viaceré odborné pracoviská na Slovensku a v zahraničí.

Organizátorom 5. ročníka celoslovenskej kampane Červené stužky v školskom roku 2011/2012 bolo **Gymnázium sv. Františka v Žiline**. Kampaň sa zároveň zamerala aj na prevenciu látkových a nelátkových závislostí. Svojimi aktivitami oslovila mnohé školy a školské zariadenia na Slovensku, ako aj širokú

verejnosť. Bližšie informácie o kampani sú na webovej stránke: **www.cervenestuzky.sk**.

V kampani boja proti HIV/AIDS opäť odznelo veľa odborných prednášok, ktoré zvýšili úroveň vedomostí mladých ľudí o HIV/AIDS. Odborníci v prednáškach poukázali aj na to, že HIV/AIDS je nielen nevylicitešné ochorenie, ale aj život ohrozujúce nebezpečenstvo a znamená tiež:

- Aktuálny problém
- Individuálny problém
- Dlhodobý problém
- Spoločenský problém.

Školy a školské zariadenia si červené stužky na túto kampaň pripravili samostatne. Stačilo kúpiť si červenú stužku, nastrihať na dĺžku asi 10 cm a po zložení zopnúť špendlíkom a pripevniť na oblečenie. Mnohí žiaci a študenti si červené stužky pripravili nielen pre seba, ale aj pre svojich spolužiakov.

Prednášky a besedy o HIV/AIDS

Školy alebo školské zariadenia si samé zorganizovali na vlastné náklady odbornú prednášku alebo besedu, napr. pre celú školu alebo pre jednotlivé triedy, domovy mládeže... Mnohé školy oslovili odborných garantov kampane alebo iné odborné pracoviská a odborníkov z oblasti zdravotníctva, medicíny, centrá zaoberajúce sa protidrogovou prevenciou, resocializačné zariadenia – podľa vlastného výberu.

Nezabúdajú na posolstvá červenej stužky

Do kampane Červené stužky sa zapojili desiatky škôl, napríklad: Základná škola, na Hviezdoslavovej ulici v Lipanoch, ZŠ s MŠ – Spišské Bystré, Základná škola vo Veľkých Uherciach, Základná škola v Tomášove (okrese Senec), Základná škola, Trieda SNP – Banská Bystrica, Základná škola na Nábřežnej ulici v meste Nové Zámky, Základná škola Angely Merici v Trnave, Základná škola vo Veľkom Šariši, Špeciálna základná škola na Partizánskej ulici v Krupine, Špeciálna Základná škola v Spišskej Belej, Spojená škola Kráľovnej pokoja – Žilina, Gymnázium M. R. Štefánika – Šamorín, Stredná odborná škola – Szakközépiskola – Nové Zámky, SOŠ polytechnická – Ružomberok, Stredná odborná škola obchodu a služieb, Ul. SNP – Zlaté Moravce, Stredná zdravotnícka škola, Daxnerova ul. – Trnava, Gymnázium - Gimnázium – Tornaľa, Stredná priemyselná škola – Myjava, SOŠ pre žiakov s telesným postihnutím – Bratislava, SOŠ - Szakközépiskola – Košice, Gymnázium Andreja Vrábľa – Levice, Gymnázium, Jablonská ul. – Myjava, Školský internát, Ul. J. Švermu – Zvolen, Stredná odborná škola obchodu a služieb – Čadca, Súkromná stredná odborná škola, Ul. S. Sakalovej – Bytča, Stredná priemyselná škola, Ul. Slov. partizánov – Považská Bystrica, Gymnázium J. M. Hurbana

Pri príležitosti celoslovenskej kampane Červené stužky sa konajú aj výstavy detí. Obrázky na tému prevencie HIV/AIDS žiaci vystavili v školách a niektoré aj v mestských uliciach.

– Čadca, Cirkevná spojená škola – Snina, Súkromná stredná odborná škola, Saleziánska ul. – Žilina, Stredná odborná škola Jozefa Čabelku – Holíč, Gymnázium Ivana Horvátha – Bratislava, Stredná odborná škola, Tajovského ul. – Banská Bystrica, Súkromná stredná odborná škola, Hviezdoslavova ul. – Bardejov, Obchodná akadémia – Veľký Meder, SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku – Žilina, Gymnázium, Ul. Ľ. Štúra – Turzovka, Gymnázium Mateja Korvína – Veľký Meder, Súkromná stredná odborná škola – Dolný Kubín, Gymnázium Komenského ul. – Kysucké Nové Mesto, Gymnázium – Malacky, Stredná zdravotnícka škola – Žilina, Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie – Lučenec, Stredná odborná škola elektrotechnická – Gbely, Gymnázium A. H. Škultétyho – Veľký Krtíš.

Spojená škola, Zimná ul. – Dobšiná, Gymnázium Ladislava Dúbravu – Dunajská Streda, Stredná odborná škola Lučenec – Lučenec, SOŠ polytechnická Prievidza – Prievidza, Stredná odborná škola dopravná – Martin-Priekopa, SPŠ, Petöfiho ul. – Komárno, Stredná zdravotnícka škola, Levočská ul. – Poprad, Spojená škola, o. z. SOŠ, Námestie SNP – Partizánske, Stredná umelecká škola scénického výtvarníctva – Bratislava, Základná škola, Jelšovce – Jelšovce, ZŠ Dr. Daniela Fischera – Kežmarok, ZŠ Bátorove Kosihy – Bátorove Kosihy, Základná škola s materskou školou Hôrky – Hôrky, ZŠ s VJM, Školská ul. – Diakovce, Súkromná základná škola, Oravská cesta – Žilina, Základná škola, Škultétyho ul. – Topoľčany a desiatky ďalších škôl na Slovensku. Tieto aktivity sú súčasťou školských plánov zdravotnej prevencie.

Sviečkový pochod

S červenými stužkami na oblečení do ulíc chodievajú aj členovia **Mládeže Slovenského Červeného kríža**, ktorí vždy **1. decembra** – pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS každoročne organizujú Sviečkový pochod ako súčasť globálnej kampane **Medzinárodnej Federácie Spoločností Červeného kríža a Červeného polmesiaca**. Cieľom je demonštrovať solidaritu s ľuďmi žijúcimi s HIV/AIDS, zamerať pozornosť spoločnosti na problematiku HIV/AIDS a súvisiacu stigmatizáciu a diskrimináciu chorých na HIV/AIDS. Robia tak večer zapálením sviečok na verejnom priestranstve, na Námestí SNP v Bratislave. So Sviečkovým pochodom sa už tradične spájajú i ďalšie aktivity ako je rozdávanie červených stužiek, prezervatívov, propagačných materiálov, mediálna kampaň, rovesnícke vzdelávanie, diskusie, výstavy, divadelné predstavenia, koncerty, aj diskotéky a školské súťaže. Sviečkový pochod sa prvý raz uskutočnil v roku 1997 ako kampaň Mládeže SČK v Leviciach a odvtedy sa každoročne koná v rôznych mestách Slovenska.

(mš)

Snímky: autorka

Moment zo zapalovania sviečok a ich uloženia do tvaru červenej stužky na pamiatku ľudí, ktorí sa stali obeťami ochorenia AIDS.

Občianske združenie Dvojfarebný svet a adopcie na blízko

Občianske združenie Dvojfarebný svet vzniklo 13. septembra 2006 registráciou na Ministerstve vnútra SR. Prioritou združenia je pomoc deťom v rozvojových krajinách a na Slovensku. Pomoc v tomto ponímaní znamená vytvorenie takých zdravotných a sociálnych podmienok, aby mohli deti šťastne žiť, bez ohľadu na ekonomickú a politickú situáciu vo svojej krajine. Združenie sa opiera najmä o tri hlavné piliere pomoci: zdravie, rodina, vzdelanie. Pomoc deťom chce združenie zabezpečiť vytváraním a podporovaním projektov, ktoré majú cieľ - zlepšiť situáciu detí. Forma pomoci spočíva predovšetkým v zbieraní finančných prostriedkov na podporu projektov a získavaní nadšencov tejto charitatívnej činnosti. Túto pomoc združenie medializuje prostredníctvom tlačových konferencií, seminárov a konkrétnej spolupráce s mediálnymi partnermi. Okrem toho, zúčastňuje sa aj na príprave a zmene legislatívy ovplyvňujúcej vyššie uvedené aktivity.

Na internetovej stránke Občianskeho združenia Dvojfarebný svet sa možno dozvedieť o „Adopcii na blízko“ viac. Napríklad o tom, že: „V detskom domove v kambodžskom meste Sihanoukville sú deti, ktoré o svoju rodinu prišli a občania Slovenska im môžu skutočne pomôcť tým, že ich na diaľku „príjmu“ do svojej rodiny. Ako sa zapojiť do projektu „Adopcia na blízko“? Združenie Dvojfarebný svet to na svojej webovej stránke podrobne popisuje takto:

Prečo podporovať dieťa z tohto projektu?

- Sú to siroty, ktoré chcú niekoho mať. Aj na diaľku sa vedia tešiť z toho, že niekomu patria, niekto sa stará o ich budúcnosť, niekto na nich myslí.
- Budúcnosť vytvára rodina, sirota šancu na dobrú budúcnosť nemá kde hľadať...
- Vďaka pokrokom v liečbe HIV majú v tejto chvíli deti šancu, že sa dožijú minimálne dospelosti. Keď tomu veria oni, prečo by sme tomu neverili my?
- Najlepším dôkazom z našej strany je, že myslíme na ich budúcnosť.
- Projekt House of Family (HOF) nie je schopný zabezpečiť budúcnosť detí po dovŕšení dospelosti. Hrozí, že z nikadiaľ by sa vrátili nikam.
- Oni sa nezaslúžili o to, že sa narodili v rozvojovej krajine, ktorá prežíva veľmi ťažké obdobie, my sme sa nezaslúžili o to, že sme sa narodili na Slovensku. Šance na budúcnosť by mal mať každý rovnaké.

Na čo má slúžiť adopcia na blízko?

Projekt House of Family v kambodžskom Sihanoukville, ktorý v spolupráci s Nadáciou Daniely Hantuchovej a Vysokou školou zdravotníctva a sociálnej práce Svätej Alžbety vznikol v apríli 2008. HIV pozitívnym sirotám zabezpečuje všetko, čo cez deň potrebujú - jedlo, ubytovanie, liečbu, vzdelávanie, lásku... Deti si pomoc veľmi vážia, mnohé sa radi učia - sú medzi nimi talenty, ktoré môžu skončiť na vysokej škole. Kde však na ňu vezmú peniaze? Už teraz sa pýtame, rovnako ako všetky detské domovy na Slovensku, čo bude s deťmi, keď dosiahnu dospelosť. Pochádzajú z

tak chudobných podmienok, že nepredpokladáme podporu rodiny, ak nejakú majú. Preto občianske združenie Dvojfarebný svet, ktoré je partnerom tohto projektu, rozbieha projekt Adopcie na blízko pre tieto deti. Spočíva vo finančnej podpore konkrétneho dieťaťa, ktoré sa za odmenu bude „starat“ o svojich rodičov zo Slovenska. Bude im písať, kresliť, vyrábať darčeky, myslieť na nich. Podpora od adoptívnych rodičov zas pomôže dieťaťu v dospelosti získať nezávislosť. Po odchode z projektu budú peniaze pre dieťa účelovo použité na kúpu či prenájom malého pozemku, pokračovanie v štúdiu na vysokej škole, alebo rozbehnutie malého podnikania.

Nechceme totiž, aby deti z ulice skončili v dospelosti opäť na ulici. Projekt im umožní prežiť a naučí ich „plávať“ a adopcia na blízko im pomôže dať priestor na prežitie v momente, keď ho opustia.

Ako Adopcia na blízko funguje?

Prispievateľ zo Slovenska alebo akejkolvek inej krajiny prispieva mesačne alebo ročne ľubovoľnou sumou s ohraničenou najnižšou čiastkou 20 eur mesačne, ekvivalent 602,52 Sk alebo sumou 240 EUR ročne, ekvivalent 7 230,24 Sk na vybrané dieťa, člena projektu House of Family (HOF) Sihanoukville. Peniaze sa dieťaťu šetria a zhodnocujú na oficiálne zaregistrovanom účte: Občianske združenie Dvojfarebný svet pod rozpoznateľným variabilným symbolom až do dosiahnutia dospelosti a opustenia projektu. Logista zo Slovenska, aktuálne zamestnaný v Kambodži, Sihanoukville peniaze účelovo použije na rozvoj člena projektu. Tento účel bude spočívať v troch možnostiach:

- Pokračovanie vo vzdelávaní
- Rozbehnutie podnikania
- Kúpa, alebo prenájom pozemku či bývania.

Prečo práve 20 eur?

Pri tejto čiastke má dieťa šancu na sľubnú budúcnosť. Cena reflektuje súčasné poplatky za štúdium v Kambodži, prenájom pozemku a či iných potrieb, ktoré umožnia dieťaťu vstup do nezávislej budúcnosti.

Príklad cien v Kambodži:

Štúdium na vysokej škole 300 – 500 USD ročne
Kúpa pozemku v Sihanoukville 40– 60 USD za 1 m štvorcový
Prenájom ubytovania na 1 mesiac – 20 až 30 USD

Modelový prípad:

Začnete podporovať 6 ročné dieťa. Po dvanástich rokoch projekt opustí. Predpokladaná čiastka pri dnešnom kurze 3 615 USD môže dieťaťu pomôcť napríklad takto:

- Kúpi si pozemok v Sihanoukville a okolí o rozmeroch 72 m štvorcových
- Kúpi si pozemok s rozlohou 30 m² a postaví si na ňom menší domček.
- Pôjde na vysokú školu. Našetrované peniaze mu pokryjú náklady na 3-ročné štúdium na vysokej škole, prenájom ubytovania na tri roky a stravu
- Rozbehne malé podnikanie.

Na to, aby boli peniaze účelovo použité na jeho budúcnosť, bude dohliadať Občianske združenie Dvojfarebný svet a logista z Vysoké školy Sv. Alžbety v Bratislave, ktorý bude aktuálne pôsobiť na projekte v Sihanoukville.

Čím je táto adopcia výnimočná?

Adopcia na blízko pre HOF Sihanoukville je jedinou adopciou organizovanou slovenskou stranou pre pomoc v Kambodži, pri ktorej **peniaze dostane adoptované dieťa**, a nie projekt.

Neštandardnosť tejto adopcie spočíva v tom, že nezabezpečuje dieťaťu každodenné prežitie, ktoré je už je v tomto čase Vysokou školou zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety a sponzorstvom Nadácie Daniely Hantuchovej „vybojované“, ale vytvára pre dieťa šancu na samostatnú budúcnosť. Nevytvára deťom prostredie na to, aby prežili, ale na to, aby dôstojne žili.

Správy každých šesť mesiacov: Rodič bude v polročnom intervale informovaný o vývoji dieťaťa v projekte. Bude poznať jeho školské výsledky, oboznámime ho s vývojom zdravotného stavu, aj s jeho osobnostným vývojom.

Skúsenosti nadovšetko: adopciu zabezpečuje zo slovenskej a kambodžskej strany tím logistov, ktorí krajinu, jej podmienky a konkrétne deti dobre poznajú.

Ako postupovať, keď si chcete adoptovať dieťa?

Akkoľvek otázky ohľadom projektu Adopcia na blízko pre Kambodžu, treba smerovať na koordinátorku Adopcie na

blízko pre Kambodžu, **Renátu Petrikovú**, ktorej e-adresa je: **petrikova@dvojfarebnysvet.sk**.

Prečo adopcia na blízko a nie adopcia na diaľku?

Slovenská katolícka charita známa svojim organizovaním projektu Adopcia na diaľku sa rozhodla chrániť pojem „adopcia na diaľku“ ochrannou známkou. Z tohto titulu nemôže žiadna iná organizácia používať pojem „adopcia na diaľku“ na označenie týchto aktivít. Rozhodli sme sa teda, že náš projekt sa bude volať: „Adopcia na blízko“... veď, „najviac slepí sú tí, ktorí nechcú vidieť a najviac vzdialení tí, ktorí sa nechcú priblížiť“. Adopcia na blízko neznamená, že ten komu ste pomohli, je od vás ďaleko. Bude s vami stále, budete sa starať o seba navzájom.

Kontakty na Občianske združenie Dvojfarebný svet:

Mgr. Art Martina Bencová Utešená PhD.

predsedníčka Občianskeho združenia Dvojfarebný svet.

novinárka, pedagóg, logista na rozvojových projektoch

e-mail: utesena@dvojfarebnysvet.sk

Telefón: +421 910 211 209

Profesor MUDr. Juraj Benca, PhD, MPH

podpredseda Občianskeho združenia Dvojfarebný svet, lekár

e-mail: juraj.benca@gmail.com

Zdroj: www.dvojfarebnysvet.sk

Snímky: archív OZ Dvojfarebný svet

Viac o HIV projekte Sihanoukville v Kamboži

Toto je čas, kedy umierajú. Majú vek od troch do desiatich rokov a narodili sa HIV pozitívne, alebo sa nakazili od matky počas dojčenia. Človek s HIV sa bez liečby dožíva troch, možno desiatich rokov a ak vezmeme do úvahy, že najväčší výskyt HIV v Kambodži nastal v deväťdesiatych rokoch minulého storočia, tak práve toto je čas, kedy nás HIV pozitívne deti najviac potrebujú. Práve v týchto mesiacoch strácajú rodičov a sú na konci svojich síl. Oficiálne ich je 12 tisíc. Neoficiálne asi štvornásobne viac...

Od apríla 2008 túto smutnú situáciu v Sihanoukville meníme. Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Svätej Alžbety na čele s **profesorom Vladimírom Krčmériom, Nadácia Daniely Hantuchovej a občianske združenie Dvojfarebný svet** sa stali zakladateľmi a podporovateľmi projektu detského domova pre HIV pozitívne sirotky House of Family Sihanoukville (HOF).

Čo je to House of Family

V priebehu posledných piatich rokov prišlo do hlavného mesta Kambodže, Phnom Penhu niekoľko organizácií s cieľom pomôcť zastaviť šírenie HIV a riešiť jeho dôsledky, na ktoré doplácali životom najmä deti. Jednou z nich bola slovenská Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Svätej Alžbety. V hlavnom meste zriadila sirotinec s liečbou pre deti s HIV. Pre neustále stúpajúci počet sirot, ktoré túto pomoc potrebovali škola nakoniec otvorila ďalší liečebný dom a po piatich rokoch fungovania projektu sa dnes v Phnom Penh pod patronátom školy lieči viac, ako 100 detičiek a ich rodinných príslušníkov. Situácia s HIV však zostala kritická na juhu krajiny v meste Sihanoukville.

Prečo Sihanoukville?

Sihanoukville je turistické mesto na juhu Kambodže s krásnym morom a bielym pieskom. Ponúka obrázky, ktoré by vyzerali skvele v akomkoľvek katalógu. Niekoľko metrov od pláže sa nachádza rovnaký biely piesok. Stoja na ňom chudobné chatrče a ľudia, ktorí nemajú čo jesť a umierajú na choroby, ktoré sa o niekoľko tisíc kilometrov odtiaľ dajú vyliečiť. Ale chudobní ľudia tam umierajú pre zopár korún, ktoré im chýbajú na zaplatenie zdravotnej starostlivosti. Keďže je Sihanoukville miestom turistov, je aj miestom prostitúcie. HIV sa medzi nevzdelaným obyvateľstvom šíri veľmi rýchlo a opäť sú to len deti, ktoré zostávajú nakazené od rodičov a žijú bez rodiny. Nie je ťažké ich nájsť. Sú na smetiskách, v sex baroch, dve sme napríklad, našli v prasačom chlieve.

Keďže až doteraz na celom juhu krajiny neexistovalo miesto, kde by tieto deti mohli bývať a prijímať liečbu HIV, prišli sme práve do Sihanoukville.

Projekt deťom poskytuje sociálnu starostlivosť

Ubytovanie

Oblečenie

Stravu

Školské a predškolské aktivity

Lekcie angličtiny

Doučovanie/individuálne vzdelávanie

Voľnočasové aktivity

Výchovné programy – nezabudni pomáhať a podeliť sa aj s málom, ktoré máš; chráň prírodu, ona chráni teba...

Pôvodné podmienky detí

Dve deti žili v prasačom chlieve

Deti do HOF prichádzali často vo veľmi zlom stave

Ak chcete týmto deťom pomôcť,
môžete sa zapojiť aj vy a podporiť
dieťa z House of Family.

www.dvojfarebnysvet.sk

Každý deň majú deti súkromné hodiny angličtiny, aby sa dokázali dorozumieť so slovenskou posádkou a presadiť v živote po opustení projektu.

Kreslenie milujú. A všetky. Najmä keď farby môžu zostať na oblečení

Zdravotnú starostlivosť

24-hodinovú zdravotnú starostlivosť
HAART – artiretrovírusovú liečbu – zastavenie rozmnožovania vírusu
Laboratórne testovanie a monitorovanie zdravotného stavu
Prevenciu (profylaxiu) a liečbu oportúnnych infekcií
Spoluprácu s ostatnými zdravotnými centrami
Organizáciu špeciálnych vyšetrení (zubná, ušná, očná starostlivosť, očkovanie)
Odbornú starostlivosť zabezpečujú lekári a sociálni pracovníci zo Slovenska a kambodžskí pracovníci.

Liečba HAART môže deťom predĺžiť život aj o 10-15 rokov a dať im čas na očakávaný prevrat v medicíne

AIDS a chudoba vo svete

Chorobu AIDS objavili 5. júna 1981. Hoci odvtedy uplynulo vyše 30 rokov, len 31 percent ľudí, ktorí HIV liečbu potrebujú, k nej majú prístup.... Odhaduje sa, že na svete žije okolo 40 miliónov ľudí s HIV, ale menej, než jeden človek z piatich žijúci v riziku tejto infekcie, má aj prístup k základným preventívnym službám.

Hoci počet ľudí, ktorí umierajú na AIDS postupne klesá, napriek tomu, epidémia nie je zažehnaná v žiadnej krajine na svete. Počet nových prípadov HIV pribúda najmä v Číne, Indonézií, Keni, Rusku, Ukrajine, Vietname, aj vo Veľkej Británii a Nemecku a ani Slovensko nie je výnimkou.

Každý rok pribudne približne štyristo tisíc detí, ktoré sú HIV pozitívne. Vo väčšine prípadov sa so smrteľným vírusom už narodí, ale mnohé z nich ho získajú od matky počas dojčenia. Bez okamžitého stanovenia diagnózy a rýchleho liečenia tretina z nich zomrie pred svojimi prvými narodeninami, polovica sa nedožije svojich druhých narodenín.

„Ak rýchlo určíme diagnózu a začneme deti ihneď liečiť,

šanca na záchranu života sa zväčšuje“, povedal **Dr. Gottfried Hirschall**, riaditeľ odboru pre HIV/AIDS Svetovej zdravotníckej organizácie. V súčasnosti je na svete 2,3 milióna detí infikovaných a 730 000 z nich potrebuje okamžitú pomoc. Problémom v celej veci je skutočnosť, že určenie diagnózy zahŕňa vykonanie testov, ktoré nie sú lacné. Rovnako je potrebné zamrazovanie vzoriek, čo v mnohých komunitách rozvojových krajín nie je možné.

Hlavným cieľom OSN v boji proti HIV je zabezpečenie lacnejších testov, ktoré bude možné využívať v týchto krajinách. Aby sa však znížil prírastok nakazených, odporúča WHO podávať všetkým HIV pozitívnym tehotným ženám antiretrovírusové lieky. Tie by užívali nielen v čase tehotenstva, ale aj po jeho ukončení, teda počas dojčenia. Podľa WHO je to najlepšie riešenie, ako tieto deti ešte pred ich narodením, teda deti HIV pozitívnych matiek, ochrániť pred nákazou. „Úplná eliminácia prenosu vírusu z matky na dieťa by mohla byť reálna v roku 2015“, uviedol **Dr. Paul De Lay**, úradujúci riaditeľ organizácie UNAIDS.

Zdroj: www.latimes.com

Nie bolesť a smútok, ale oslava života

Od 26. októbra do 4. decembra 2011 v priestoroch Výstavnej siene Starej radnice v Bratislave mohli návštevníci spoznať, prostredníctvom autentických fotografií, život 143 detí z piatich slovenských detských domovov z projektu House of Family v Kambodži. Návštevníkom tejto výstavy fotografií ich autori priblížili každodenný život sirôt nakazených vírusom HIV. O unikátnu fotografickú výstavu House of Family sa zaslúžilo Občianske združenie Dvojfarebný svet a slovenskí fotoreportéri, Mária Candráková a Tomáš Halász.

Nákaza vírusom HIV predstavuje v krajinách tretieho sveta hrozbu už niekoľko desaťročí. Deti v Kambodži dostávajú tento neželaný „dar“ často už so svojim narodením, alebo po ňom. Boj proti tejto chorobe a chudobe by v tejto rozvojovej krajine bol bez pomoci iných prakticky nemožný. Preto sa **Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce svätej Alžbety** pred deviatimi rokmi rozhodla zriadiť **House of Family**. Tvorí ho päť detských domovov s poskytovanou liečbou HIV. Fotoreportéri M. Candráková a T. Halász navštívili v dvoch mestách Kambodže **Phnom Penh** a v **Sihanoukville deti žijúce v týchto detských domovoch**.

„S deťmi v House of Family sme prežili niekoľko dní. Hrali sme sa s nimi, jedli, smiali sa. Ich bežné dni sme sa snažili zachytiť aj na fotografiách“, uviedol fotoreportér **Tomáš Halász**, ktorý okamihy zo života týchto detí zvečnil pravdivo a verne. Dvadsaťjeden výstavných čiernobielych fotografií však predstavuje najmä radosť, hru, vzdelávanie, ale aj bolesť a nevyhnutnú osobitnú zdravotnú starostlivosť. Fotografie svetu prinášajú pozitívnu energiu a radosť, ktorú zo seba tieto deti vydávajú, hoci trpia zákernou chorobou.

„Ich životy sú, vďaka pomoci slovenských organizácií oslavou, nie bolesťou a smútkom“, povedala fotoreportérka M. Candráková. Záštitu nad výstavou prevzala manželka prezidenta Slovenskej republiky **Silvia Gašparovičová**. Kurátorom výstavy bol pedagóg a zakladajúci člen galérie **Photoport, Filip Vančo**. Dodajme, že fotografie boli v deň svojej vernisáže ponúknuté na dražbu. Výťažok z predaja fotografií Občianske združenie **Dvojfarebný svet** v plnej výške použije na zabezpečenie starostlivosti o deti v detských domovoch House of Family.

Momentka z dražby vystavených fotografií po vernisáži v Starej radnici v Bratislave, 26. októbra 2011

Občianske združenie Dvojfarebný svet sa k projektu House of Family pripojilo v roku 2008, kedy jeho členovia **Juraj Benca** a **Martina Utešená** zriadili a otvorili jeden zo súčasných piatich detských domovov. Od roku 2009 Dvojfarebný svet zorganizoval pre House of Family aj projekt s názvom **Adopcia na blízko** pre Kambodžu. Pomocou programu individuálnej podpory detí, môžu ich jednotlivci zo Slovenska podporovať prostredníctvom projektu House of Family, a to finančne a prostredníctvom kontaktu, ktorý s ním podporovateľ udržiava. Od roku 2011 občianske združenie Dvojfarebný svet, vďaka generálnemu sponzorovi, spoločnosti **Javys**, majoritne financuje projekt House of Family a zabezpečuje náklady na jeho dennú prevádzku.

(mp)

Snímka: www.dvojfarebny.svet.sk

Poznámka redakcie:

*Mária Candráková (*1984) je fotoreportérka, ktorá svoju súčasnú tvorbu zameriava na dokumentárnu a cestopisnú fotografiu s dôrazom na sociálne témy.

*Tomáš Halász (*1984) je fotoreportér, ktorý sa špecializuje na reportážnu fotografiu, od politických protestov a demonštrácií až po dlhodobé projekty pre tretí sektor.

HIV/AIDS v Slovenskej republike v roku 2011

Svetový deň AIDS si každý rok pripomíname pod novým heslom, poukazujúcim na rôzne aspekty problematiky tohto ochorenia. Tento rok hlavnou témou je:

Nulový počet úmrtí (Zero AIDS related deaths). Zostáva len dúfať, že na Slovensku sa tohto roku tohto hesla naplní.

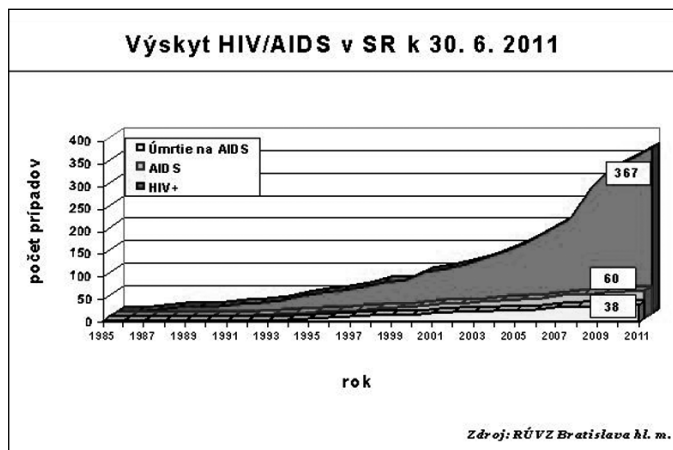
V SR bola infekcia HIV od roku 1985 k 30. júnu tohto roku diagnostikovaná 367 občanom Slovenskej republiky. Z tohto počtu bolo 314 mužov a 53 žien.

Väčšina infekcií HIV v SR bola zaznamenaná v skupine mužov majúcich sex s mužmi. Najvyšší počet ľudí s HIV je vo väčších mestách. Najvyššia kumulatívna incidencia HIV je v Bratislavskom kraji, kde k 30. 6. 2011 dosiahla číselnú hodnotu 271,7 na milión obyvateľov. Od začiatku monitorovania prípadov HIV/AIDS v SR bolo zaznamenaných spolu 60 prípadov AIDS a 38 úmrtí osôb s AIDS.

V 2. polroku tohto roku bolo k 30. septembru v SR evidovaných spolu 373 HIV pozitívnych ľudí. U 60 z celkového počtu HIV pozitívnych osôb sa v SR vyvinuli klinické príznaky AIDS. Zostáva veriť, že pomocou kvalitnej liečby sa mnohým z nich zdravotný stav podarí čo najviac stabilizovať a podľa súčasných možností medicíny, aj predĺžiť ich život. Lekárska veda napreduje rýchlo

a je predpoklad, že z roka na rok bude menej HIV pozitívnych ľudí, u ktorých choroba AIDS prepukne.

Podrobnejšie informácie o výskyte ochorenia HIV/AIDS v SR poskytuje nasledujúci graf.

Zdroj: Úrad verejného zdravotníctva SR

Dôležité adresy a kontakty:

Kancelária Svetovej zdravotníckej organizácie v Slovenskej republike

Adresa: Limbová 2
P. O. BOX 52
837 52 Bratislava 37

Tel./fax: 02 / 547 736 62
Tel.: 02 / 593 731 40
domovská webová stránka:
<http://www.who.sk>
E-mail: whosvk@euro.who.int

riaditeľka Kancelárie WHO na Slovensku:
MUDr. Darina Sedláková, MPH.
E-mail: dse@euro.who.int

Národné referenčné centrum

Adresa: Limbová 14
833 03 Bratislava

Linka dôvery HIV/AIDS: 02 59 370144.

vedúca NRC:
Doc. RNDr. Danica Staneková, CSc.,
Telefón: 02 59370 383
E-adresa: danica.stanekova@szu.sk
Webová stránka: www.hiv-aids.tym.sk

Úrad verejného zdravotníctva SR

Adresa: Trnavská cesta 52
826 45 Bratislava

Telefón: 02/49 284 111
E-mail: uvzsr@uvzsr.sk
podatelna@uvzsr.sk

Gymnázium sv. Františka z Assisi v Žiline – katolícke cirkevné gymnázium so štvorročnou a osemročnou formou denného štúdia so zameraním na výučbu cudzích jazykov.

Adresa: J. M. Hurbana 44
010 01 Žilina

Telefón: spojovateľka: 041 / 562 39 35,
E-mail: gymsvf@seznam.cz
web: www.gsf.sk
kampaň Červené stužky:
PhDr. Anna Poláčková
E-mail: cervenestuzky@gmail.com

Občianske združenie DVOJFAREBNÝ SVET

Adresa sídla: Šulekova 10
811 06 Bratislava

Korešpondenčná adresa:
Opletalova 84
Bratislava 841 07
www.dvojfarebnysvet.sk

Ďalšie e-adresy:
www.hivaid.sk

Podakovanie:

Redakcia Humanity ďakuje Úradu verejného zdravotníctva SR za dôležité informácie týkajúce sa prevencie HIV/AIDS, ako aj Občianskemu združeniu Dvojfarebný svet za dostupné informácie a snímky o projekte odbornej lekárskej a sociálnej starostlivosti o HIV pozitívne deti v Kambodži.

Prílohu pripravila: PhDr. Margita Škrabáľková.